

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

**Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної
діяльності**

Кафедра цифрових комунікацій та інформаційних досліджень

МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ

Програма та навчально-методичні матеріали з курсу

**Освітньо-наукова програма «Інформаційна, бібліотечна та
архівна справа»**

**Спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
Галузь знань – 02 Культура та мистецтво**

Третій (доктор філософії) рівень вищої освіти

Харків – 2023

УДК 378.046-021.68-051:005.943(073)

М 50

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 7 від 21.02.2023 р.)

Рецензенти:

А.А. Соляник, д.пед.наук, професор, проректор з наукової роботи
ХДАК

С.О. Мар'їн, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри програмної
інженерії ХНУРС

Укладачі:

І.О. Давидова, д. соц. ком., професор

О.Ю. Мар'їна, д. соц. ком., доцент

М 50 Менеджмент знань : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу, освітньо-наукова програма «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», спец. 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, галузь знань 02 «Культура і мистецтво», третій (доктор філософії) рівень вищ. освіти / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т соц. комунікацій і музейно-турист. діяльн., Каф. цифрових комунікацій та інформаційних досліджень; [уклад.: І. О. Давидова, О. Ю. Мар'їна]. Харків, 2023. 26 с.

Навчальна дисципліна «Менеджмент знань» є курсом для підготовки аспірантів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Його зміст розкриває онтологічні засади та концептуальну специфіку управління знаннями, визначає його структуру й інноваційні механізми розвитку на етапі становлення суспільства знань та формування цифрового медіапростору.

Для викладачів, аспірантів спеціальностей інформаційно-комунікаційного циклу, слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 378.046-021.68-051:005.943(073)

© Харківська державна академія культури, 2023

© Давидова І. О., Мар'їна О. Ю., 2023

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Менеджмент знань»

I. Опис навчальної дисципліни

Курс: Підготовка аспірантів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітньої дисципліни
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво (шифр і назва)	Обов'язкова
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачене	Спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа Освітня програма Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій (освітньо- науковий)	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 40, самостійної роботи здобувача вищої освіти – 90		10 год.
		Семінарські
		10 год.
		Практичні
		20 год.
		Самостійна робота
		50 год.
Індивідуальні завдання:		
Вид контролю: екзамен		

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомлення аспірантів із теоретичними та методологічними основами інтелектуальної економіки та суспільства знань як наукових напрямів, їх складовими та структурою, стратегіями поглиблення знань у галузі фундаментальних та прикладних когнітологічних досліджень.

«Менеджмент знань» – навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень теорії інформації та соціальних комунікацій посилює світоглядну і теоретичну професійну підготовку аспірантів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК3. Здатність застосовувати теоретичні знання у практичних ситуаціях у науковій, педагогічній та управлінській діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність проведення та презентації результатів наукових досліджень на відповідному рівні з використанням інформаційних і комунікаційних технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній справі.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

ПК1. Системне розуміння сутності та значення інформаційної, бібліотечної та архівної справи як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток наукових уявлень про неї та сучасні трансформації в умовах цифрового суспільства.

ПК 2. Фундаментальне знання філософії інформації, теорії соціальної комунікації, теоретико-методологічних засад розвитку

інформатики, документознавства, бібліотекознавства, архівознавства, суміжних наук соціокомунікативного циклу.

ПК 3. Вільне володіння категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом в галузі інформаційних наук, бібліотекознавства та архівознавства.

ПК 4. Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи в умовах розбудови цифрового суспільства.

ПК 5. Системне розуміння принципів, засобів та технологій автоматизації процесів створення, розповсюдження, аналітико-синтетичної обробки, акумуляції, зберігання та організації використання документованої інформації у будь-яких потрібних користувачам форматах.

ПК 6. Розвинута здатність використовувати широкий спектр цифрових засобів, інструментів, ресурсів та технологій для підвищення ефективності та результативності функціонування інфраструктурних складових інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

ПК 7. Розуміння особливостей реалізації інноваційної політики в інформаційній галузі, здатність здійснення проектної діяльності, застосування ефективних засобів модернізації функціонування бібліотек архівів та інших інформаційних установ.

ПК 9. Здатність професійно викладати дисципліни соціокомунікативного циклу на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

ПК 10. Спроможність професійно виконувати організаційно-управлінські, науково-дослідницькі, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному ринках праці

Програмні результати навчання:

ПРН1. Володіти знаннями про передові концептуальні та методологічні аспекти в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних зв'язків інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

ПРН2. Демонструвати системне розуміння сутності та значення інформаційної, бібліотечної та архівної справи як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток наукових уявлень про неї та сучасні трансформації в умовах цифрового суспільства.

ПРН3. Володіти та застосовувати фундаментальні знання філософії інформації, теорії соціальної комунікації, теоретико-методологічних засад розвитку інформатики, бібліотекознавства, архівознавства, суміжних наук соціокомунікативного циклу як методологічної бази власних наукових досліджень.

ПРН4. Уміти критичного мислити, оцінювати та синтезувати інноваційні ідеї в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

ПРН6. Уміти використовувати широкий спектр цифрових засобів, інструментів, ресурсів та технологій для підвищення ефективності та результативності функціонування інфраструктурних складових інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

ПРН8. Застосовувати загальноприйняті засоби комунікації в діалоговому режимі з міжнародною науковою спільнотою та громадськістю в галузі наукової та/або професійної діяльності щодо проблем інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

ПРН9. Розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем предметної галузі.

ПРН12. Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень щодо інноваційного розвитку інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

ПРН13. Здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, нести відповідальність за навчання інших.

ПРН14. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання та підсумкова форма контролю.

Під час поточного контролю оцінюються відповіді здобувачів на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, сайтами та сторінками у соціальних мережах вітчизняних музеїв, а також якість виконання індивідуального завдання. Підсумковий контроль здійснюється у формі усного заліку: оцінюється повнота та сутність знань, вміння відповідати на питання, визначати тенденції й особливості.

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- 1) виступ на семінарському занятті із доповіддю;
- 2) доповнення на семінарському занятті, формулювання питань до виступаючого;
- 3) участь у дискусії та обговоренні;
- 4) підготовка аналізу експозиційного показу археологічної експозиції обраного здобувачем музею.

Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною рейтинговою шкалою

Відповідь оцінюється за такими критеріями:

- точність відтворення змісту понять, адекватність використання професійної термінології;
- повнота, глибина, системність знань;
- здатність логічно мислити, аналізувати, порівнювати, узагальнювати;
- уміння формулювати, обґрунтовувати власні думки, факти й робити висновки тощо;
- комунікативні навички.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи археології» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової екзаменаційного кредиту:

Для екзамену

Теми 1-3	Теми 4-6	Теми 7-8	Підсумковий контроль (іспит)
20%	20%	20%	40 %

Кількість тижнів для теоретичної підготовки – 15, тем – 8

ЗМІСТ І СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва розділів, тем	Годин всього	Лекцій	Сем.	Практ	Сам. роб.	Форми контр.
1	2	3	4	5	6	7	8
Розділ 1. Концепція суспільства знань							
1.	Суспільство знань: особливості формування в сучасних умовах	8	2			6	
2.	Інформація і знання в глобальному суспільстві	7	1			6	
3.	Форми функціонування знань в інформаційно-комунікаційному просторі соціуму	13	1	2	6	4	Опитування на семінарі
Розділ 2. Систематизація і управління знаннями							
4.	Системи організації і передачі знань	11	1		4	6	
5.	Управління знаннями як технологія комунікативного інжинірингу	15	1	2	6	6	Опитування на семінарі
6.	Технологічні складові менеджменту знань	9	1	2		6	реферат
Розділ 3. Трансформація документно-інформаційних установ у суспільстві знань							
7.	Документно-інформаційні установи і технології, орієнтовані на знання	16	2	2	4	8	Опитування на семінарі
8.	Транскордонний міждисциплінарний транзит знань	11	1	2		8	Опитування на семінарі
	Усього	90	10	10	20	50	іспит

ЗМІСТ КУРСУ

Розділ 1.

Концепція суспільства знань

Тема 1: Суспільство знань: особливості формування в сучасних умовах

Формування інтелектуальної економіки і суспільства знань (knowledge-society). Знання як база прогресу людства. Наукове осмислення феномену знань (Платон, Сократ, Ф. Бекон, Р. Декарт, І. Кант, Г. Гегель, А. Айер, І. Касавин). Когнітивна концепція інформації (Ю. Шрейдер). Когнітологія: феномен знань, природа, властивості, закономірності виникнення та розвитку, механізми функціонування знань. Класична (репрезентативна) і соціально-конструктивістська концепції знань. Особливості формування економіки знань в сучасних умовах.

Самостійна робота – 6 год. Інформаційно-когнітивна концепція знання (В.О. Ільганаєва).

Тема 2. Інформація і знання в глобальному суспільстві.

Інформація і знання: співвідношення понять. Соціальна значущість знань.

Особистісне знання. Об'єктивовані форми людського знання. Феномен десуб'єктивізації (деперсоніфікації) знань. Проблема типологізації знань. Типи знань: явні і неявні знання, їх значення для особистості й установи. Явні знання як об'єкт діалогових інформаційних систем. Вербальні технології трансляції і асіміляції (засвоєння) знань. Рефлексія як спроможність людини оперувати знанням.

Самостійна робота – 6 год. Аналіз концепцій типологізації знань.

Тема 3. Форми функціонування знань в інформаційно-комунікаційному просторі соціуму

Дані – інформація – знання. Дискурсивність знань. Текст як організована знакова система, що має зміст. Наука як сукупність знань, об'єднаних в систему. Наукове знання як складова стратегічного ресурсу суспільства. Прикладні знання і їх трансформація в технології. Сучасні засоби комп'ютерного надання знань. Інтегральне співвідношення інформації і знань у комунікаційно-комп'ютерних мережах сучасного суспільства. Засоби експлікації знань. Методи та

моделі стратегічного аналізу та вибору в області знанневих стратегій. Обґрунтування інноваційних стратегічних рішень в умовах невизначеності та динамічності розвитку інформаційного суспільства.

Семінарське заняття – 2 год. Наукове знання як складова стратегічного ресурсу суспільства.

Практичне заняття – 6 год. Формування морфологічної таблиці визначень інформації і знань.

Самостійна робота – 4 год. Управлінський потенціал наукових знань.

Розділ 2.

Систематизація і управління знаннями

Тема 4. Системи організації і передачі знань

Системи організації знань: лексикографічні, інформаційно-пошукові, концептуальні. Бібліотечні класифікації як засоби організації знань. Тезауруси. Концепція онтологій. Міжнародний стандарт метаданих, дублінська ініціатива.

Технології передачі знань. Посередництво, інтернаціоналізація, експортування, пізнання. Синхронне та асинхронне посередництво. Експортування як налагодження зв'язків між знаннями. Бар'єри на шляху фіксування знань. Інтерналізація як процес екстрагування знань відповідно до запиту. Пізнання як трансформація знань в дію. Концепція управління знаннями як напрям наукових досліджень. Стратегія кодифікації знань, стратегія персоналізації знань. Суть процесів, тенденцій, ініціатив та основних видів практики управління знаннями.

Практичне заняття – 4 год. Аналіз міжнародного стандарту метаданих (дублінська ініціатива).

Самостійна робота – 6 год. Дублінська ініціатива – міжнародний стандарт метаданих.

Тема 5. Управління знаннями як технологія комунікативного інжинірингу

Управління знаннями як розробка та впровадження процесів накопичення, кодифікації, представлення та використання наявних відкритих знань, а також утворення нових. Нематеріальні активи установи. Етапи виявлення і формалізації знань установи. Концепція спіралі знань. Етапи створення знання: соціалізація, екстерналізація,

комбінація, інтерналізація. Установа, що навчається. Когнітивні алгоритми прийняття рішень. Етапи управління знаннями: від отримання знань до створення нових знань. Життєвий цикл управління знаннями: дані-інформація-знання-мудрість. Доставка знань у вигляді змістів, текстів, фрагментів текстів, документів. Етапи впровадження управління знаннями: планування (формулювання проблеми, оцінка ресурсів, аналіз ситуації); організація (впровадження технологічних рішень, формування навичок розповсюдження, структурування, використання знань); стимулювання, контроль. Менеджмент знань в технології формування людського потенціалу. Методологія аудиту інтелектуального капіталу і його складових: людського капіталу, інтелектуальної власності, інфраструктурних активів.

Семінарське заняття – 2 год. Концепція управління знаннями: становлення та розвиток в інформаційному суспільстві.

Практичне заняття – 6 год. Аналіз моделей комунікацій між утримувачами знань.

Самостійна робота – 6 год. Корпоративна культура як технологія комунікативного інжинірингу.

Тема 6. Технологічні складові менеджменту знань

Інформаційно-технологічні рішення і продукти в управлінні знаннями: семантичні технології, технології спільної роботи, технології візуалізації, технології масштабування. Упорядкування та управління знаннями глобальної мережі: Web 1.0 – Web 2.0 – Web 3.0. Складові технології управління знаннями: бази та сховища даних, системи електронного документообігу, оперативна аналітична обробка даних (OLAP), інтелектуальний аналіз даних (Data Mining), системи Text Mining і Web Mining, експертні системи, засоби підтримки прийняття рішень, ситуаційні центри та ін. Концепція корпоративних сховищ даних. Корпоративний електронний архів. Корпоративні портали знань. Онлайн-інструменти для опрацювання знань: створення діаграм зв'язків, карт думок, асоціативних карт. Форми практичної реалізації управління знаннями: бібліотека знань; стратегічна обізнаність

Семінарське заняття – 2 год. Менеджмент знань в технології формування людського потенціалу.

Самостійна робота – 6 год. Форми практичної реалізації управління знаннями: організація, що навчається.

Розділ 3.

Трансформація документно-інформаційних установ в суспільстві знань

Тема 7. Документно-інформаційні установи і технології, орієнтовані на знання

Менеджмент знань в бібліотеках. IFLA і управління знаннями. Роль документно-інформаційних установ як навігаторів знань у сучасних інформаційних потоках. Створення е-каталогу та його багатоаспектне використання. Інституційний репозитарій як когнітивний ресурс установи. Роль бібліотек в інформаційному забезпеченні е-науки. Бібліотечні лінгвістичні засоби для упорядкування знань в електронних бібліотеках і Інтернеті. Інформаційні фахівці як менеджери знань.

Семінарське заняття – 2 год. Когнітивні функції бібліотечно-інформаційних фахівців.

Практичне заняття – 4 год. Створення когнітивної моделі Карти знань з дисципліни «Менеджмент знань».

Самостійна робота – 8 год. Роль бібліотек в інформаційному збезпеченні е-науки.

Тема 8. Транскордонний міждисциплінарний транзит знань

Загальнонаукові процеси обміну знаннями. Цикли генерації та циркуляції знань. Концепція інформаційної епістемології. Мозкові центри країн світу. Транснаціональні мозкові центри. «Фабрики думки» Сполучених Штатів Америки. Мозкові центри країн Європи. Бібліометрична платформа Google Scholar – інтелектуальні напрацювання вчених. Інформаційно-аналітична система «Бібліометрика української науки» в українському сегменті Інтернет. CORE незалежна служба відкритого доступу до наукової інформації.

Семінарське заняття – 2 год. Інституалізація центрів знань в країнах світу.

Самостійна робота – 8 год. CORE незалежна служба відкритого доступу до наукової інформації.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукове знання як складова стратегічного ресурсу суспільства	2
2	Концепція управління знаннями: становлення та розвиток в інформаційному суспільстві	2
3	Менеджмент знань в технології формування людського потенціалу	2
4	Когнітивні функції бібліотечно-інформаційних фахівців	2
5	Інституалізація центрів знань в країнах світу	2
	Разом	10

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Формування морфологічної таблиці визначень інформації і знань	6
2	Аналіз міжнародного стандарту метаданих (дублінська ініціатива)	4
3	Аналіз моделей комунікацій між утримувачами знань	6
4	Створення когнітивної моделі Карти знань з дисципліни «Менеджмент знань»	4
	Разом	20

Самостійна робота

№ п/п	Тематика	Кількість годин
1	Інформаційно-когнітивна концепція знання (В.О. Ільганаєва)	6

2	Аналіз концепцій типології знань	6
3	Управлінський потенціал наукових знань	4
4	Дублінська ініціатива – міжнародний стандарт метаданих	6
5	Корпоративна культура як технологія комунікативного інжинірингу	6
6	Форми практичної реалізації управління знаннями: організація, що навчається	6
7	Роль бібліотек в інформаційному забезпеченні е-науки	8
8	CORE незалежна служба відкритого доступу до наукової інформації	8
	Разом	50

Навчально-методичні матеріали до семінарських, практичних та самостійних занять

Тема семінарського заняття: Наукове знання як складова стратегічного ресурсу суспільства – 2 години

Питання для обговорення:

1. Стратегічне значення наукових знань.
2. Стратегічні ресурси розвитку українського суспільства.
3. Наукове знання як ресурс
4. Характеристики наукового знання як ресурсу.

Література: 1, 3, 10, 13, 14, 15.

Тема семінарського заняття: Концепція управління знаннями: становлення та розвиток в інформаційному суспільстві – 2 години

Питання для обговорення:

1. Управління знаннями як система.
2. Дослідження питань управління знаннями у вітчизняній науці.
3. Накопичення відкритих знань в суспільстві.
4. Кодифікація, представлення та використання знань.

Література: 1, 3, 7, 8, 18.

Тема семінарського заняття: Менеджмент знань в технології формування людського потенціалу – 2 години

Питання для обговорення:

1. Менеджмент знань як вид управлінської діяльності.
  2. Акумулявання інтелектуального капіталу в установі.
  3. Кадровий потенціал бібліотек.
  4. Сучасні когнітивні технології управління кадровим потенціалом.
- Література: 3, 8, 11, 12, 14.

Тема семінарського заняття: Когнітивні функції бібліотечно-інформаційних фахівців – 2 години

Питання для обговорення:

1. Управління знаннями як нова функція бібліотек.
  2. Явні і неявні знання працівників бібліотек.
  3. Розвиток менеджменту знань як професійних компетенцій.
  4. Бібліотекарі як навігатори знань.
- Література: 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10,

Тема семінарського заняття: Інституалізація центрів знань в країнах світу – 2 години

Питання для обговорення:

1. Аналітичні центри як центри знань.
2. Транснаціональні центри знань.
3. Діяльність центрів знань провідних країн світу.
4. Мозкові центри України.

Література: 1, 3, 5, 6, 7, 17.

Тема практичного заняття: Формування морфологічної таблиці визначень інформації і знань

Мета: Закріплення теоретичного матеріалу з теми та засвоєння знань про загальне і відмінне інформації та знань (6 год.).

Хід виконання:

1. Ознайомитись з існуючими дефініціями інформації та знань.
2. Навести по 5 дефініцій для кожного поняття.
3. Виокремити специфічні особливості знань як об'єкту дослідження.
4. Оформити отримані знання у вигляді таблиці.

№	Інформація	Знання	Джерело
1	Інформування, повідомлення,	Перевірений практикою результат пізнання	Соціальні комунікації

	відомості про щонебудь	дійсності, її відображення в свідомості людини. Сукупність інформації про об'єкт, його якісні і кількісні характеристики, перевірені практикою, а також повна сукупність інформації, доступна свідомості суб'єкта	(теорія, методологія, діяльність): словник-довідник, Харків, 2009.
2.			

Результати аналізу та склад морфологічної таблиці обговорюються на занятті.

Тема практичного заняття: Аналіз міжнародного стандарту метаданих (дублінська ініціатива) – 4 год.

Мета: Закріплення теоретичного матеріалу з теми та засвоєння знань про міжнародні стандарти метаданих.

Хід виконання:

Ознайомитись із проектом метаданих «Дублінське ядро» (Dublin Core Metadata Initiative, DCMI).

Визначити:

1. Коли і де вперше була запропонована версія Дублінського ядра?
2. Сформулювати цільове призначення Дублінського ядра.
3. Які версії Дублінського ядра існують?

Назвати основні елементи метаданих Версії DC.

Результати аналізу оформлюються у письмовому вигляді і обговорюються на занятті.

Тема практичного заняття: Аналіз моделей комунікацій між утримувачами знань – 6 годин

Мета: закріплення знань щодо стратегій ефективного формування і використання знань в установах

Умови виконання завдання:

1. Ознайомитись з теоретичними питаннями використання знань в документно-інформаційних установах.
2. Виокремити стратегії комунікації і основні напрями, методи і прийоми, що застосовуються.
3. Заповнити таблицю за зразком:

№п/п	Зміст комунікації	Основні методи і прийоми
1.	Використання знань в рамках особистісної компетенції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Освіта 2. Участь у тренінгах 3. Формування організаційної культури, спрямованої на обмін знаннями між співробітниками
2.	Формування і використання знань в рамках зовнішньої структури	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вибудова зовнішніх зв'язків документно-інформаційної установи 2. Розвиток маркетингових технологій 3. Формування позитивного іміджу документно-інформаційної установи.

Результати аналізу обговорюються на заключному занятті.

Тема практичного заняття: Створення когнітивної моделі Карти знань з дисципліни «Менеджмент знань» – 4 години

Мета: закріплення теоретичного матеріалу з курсу й оволодіння навичками формування індивідуальної системи знань.

Умови виконання завдання:

1. Оволодіти евристичним потенціалом поняття «Карта знань».
2. Продумати персональну ідею розбудови Карти знань по дисципліні (у вигляді певного циклу, послідовності виокремлення знань і їх перетворення із інформації тощо).
3. Сформулювати ідею, яка містить уявлення про характеристику об'єкта вивчення.
4. Унаочнити модель Карти знань з дисципліни «Менеджмент знань».

Обговорення пропозицій щодо вдосконалення моделі під керівництвом викладача.

Самостійна робота: Інформаційно-когнітивна концепція знання (В.О. Ільганаєва) – 6 годин

Мета: Засвоїти сукупність поглядів теоретиків інформаційної діяльності на сутність та складові концепції знань.

Завдання:

1. Сформулювати сутність інформаційно-когнітивної концепції знань в роботах В.О. Ільганаєвої.
2. Охарактеризувати сутнісні ознаки знання.
3. Описати основні положення та сутнісні ознаки знань за В. Ільганаєвою.
4. Навести авторське визначення понять: знання, когнітивна діяльність, когнітивістика, когнітивна семантика, когнітивні системи.

Самостійна робота: Аналіз концепцій типології знань (6 годин)

Мета: Ознайомитись з існуючими концепціями типології знань.

Завдання:

1. Навести визначення знань як результату пізнання дійсності та її відбиття.
2. Навести визначення знань як сукупності інформації про об'єкт та його характеристики, перевірені практикою.
3. Навести визначення пасивного та активного знання.
4. Навести визначення сенсорного та логіко-розумового знання.

Самостійна робота: Управлінський потенціал наукових знань (4 години)

Мета: опанувати знаннями про управлінський потенціал наукових знань.

Завдання:

1. Надати визначення поняття наукові знання.
2. Охарактеризувати сутність управлінського потенціалу.
3. Розглянути управління знаннями як специфічну сферу управління, в якій знання генеруються, накопичуються та направляються в певні потоки.
4. Виокремити існуючі форми управління знаннями (наприклад: кейс-метод на базі ситуаційних записок).

Самостійна робота: Дублінська ініціатива – міжнародний стандарт метаданих (6 годин)

Мета: підготуватись до практичного заняття з теми «Аналіз міжнародного стандарту метаданих (дублінська ініціатива)».

Самостійна робота: Корпоративна культура як технологія комунікативного інжинірингу – 6 годин.

Мета: поглибити знання з теми 5 «Управління знаннями як технологія комунікативного інжинірингу».

Завдання:

1. Навести визначення нематеріальних активів установи.
2. Створити схему-послідовність основних етапів створення знання.
3. Визначити сутність соціалізації знання.
4. Означити специфіку екстерналізації знання.
5. Виокремити ознаки інтерналізації знання.

Самостійна робота: Форми практичної реалізації управління знаннями: організація, що навчається - 6 годин

Мета: Опанувати знаннями про сучасні форми управління знаннями та підготуватись до семінарського заняття з теми «Менеджмент знань в технології формування людського потенціалу».

Завдання:

1. Визначити роль знань в управлінні установою.
2. Навести визначення поняття «організація, що навчається».
3. Сформувати цілісне уявлення про призначення та зміст управління знаннями в організації.
4. Обґрунтувати власну думку щодо індикаторів готовності до переходу на моделі розвитку, засновані на знаннях.

Самостійна робота: Роль бібліотек в інформаційному забезпеченні е-науки – 8 годин

Мета: підготуватись до семінарського заняття з теми «Когнітивні функції бібліотечно-інформаційних фахівців».

Завдання:

Підготувати доповідь-презентацію в якій розкрити тему «Інституційний репозитарій як когнітивний ресурс установи», спираючись на досвід конкретної бібліотеки в якій працює аспірант.

Самостійна робота: CORE: незалежна служба відкритого доступу до наукової інформації - 8 годин

Мета: поглибити знання з теми «Транскордонний міждисциплінарний транзит знань»

Завдання:

1. Ознайомитись з найбільшою у світі колекцією дослідницьких робіт відкритого доступу: <https://core.ac.uk>.
2. Визначити концепцію роботи наукового гарвестру CORE, дослідити принципи збору дослідницьких статей з інституційних і тематичних репозитаріїв та з відкритих і гібридних журналів різних країн світу.
3. Навести останню статистику CORE: кількість статей у відкритому доступі, кількість постачальників даних у всьому світі.
4. Використовуючи пошукові механізми порталу створити мапу знань України: навести перелік українських репозитаріїв, ресурси яких індексуються в CORE. З метою візуалізації проілюструвати отримані дані на гугл-мапі.

Теми рефератів:

1. Семантичні технології в управлінні знаннями.
2. Технології візуалізації знань.
3. Бази та сховища даних бібліотек.
4. Технології електронного документообігу.
5. Експертні системи.
6. Сучасні технології підтримки прийняття рішень.
7. Інтелектуальний аналіз даних (Data Mining)
8. Системи Text Mining і Web Mining.
9. Концепція корпоративних сховищ даних.
10. Корпоративні портали знань.

Контрольні питання з дисципліни

1. Чому становлення та розвиток суспільства знань має об'єктивний характер?
2. В чому полягає сутність інформації?
3. В чому полягає сутність когнітивної концепції інформації?
4. Що містить термін „когнітивна економіка”?
5. Чим відрізняються особистісні і об'єктивовані форми людського знання?
6. Роль знань в забезпеченні прогресивного розвитку економіки та суспільства?
7. Особливості формування економіки знань в сучасних умовах.
8. Розкрити сутність основних підходів до інформації та знання.

9. Охарактеризувати проблему типологізації знань.
10. Назвати відмінності явних і неявних знань.
11. Охарактеризуйте сучасні засоби експлікації знань.
12. Особливості явних знань як об'єкту діалогових інформаційних систем.
13. Назвіть сучасні засоби комп'ютерного надання знань.
14. Охарактеризуйте співвідношення понять: дані – інформація – знання.
15. Охарактеризуйте роль документно-інформаційних установ суспільства як навігаторів знань.
16. Особливості інституційного депозитарію як когнітивного ресурсу установи.
17. Назвати бібліотечні лінгвістичні засоби для упорядкування знань.
18. Охарактеризувати бібліотечні класифікації як засоби організації знань.
19. Інформаційні бар'єри на шляху фіксування знань.
20. Надайте перелік когнітивних процесів в бібліотеці.
21. Охарактеризуйте вимоги до формалізації знань установи.
22. В чому полягає сутність інтерналізації як процесу екстрагування знань?
23. Які методики використовуються в бібліотеці для управління знаннями?
24. Охарактеризуйте життєвий цикл управління знаннями.
25. Назвіть основні етапи впровадження управління знаннями.
26. Охарактеризуйте сучасні засоби підтримки прийняття рішень.
27. Дайте характеристику сучасних інформаційно-технологічних рішень в управлінні знаннями.
28. В чому полягає сутність концепції організації, що навчається?
29. Назвати основні он-лайн інструменти для опрацювання знань.
30. В чому полягає специфіка діяльності мозкових центрів країн Європи?

Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі. II. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій); дослідницький метод, проблемний метод, метод аналізу помилок, брейнстормінг («мозковий штурм»). Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: – підготовка повідомлення /доповіді (з презентацією/або без неї),– пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни, розміщення візуальних матеріалів в електронному НМКД або у формі постів у соціальних мережах.

Форми контролю

Методи контролю

1. Поточний. Усне опитування. Доповідь на семінарському занятті. Відпрацювання пропущених занять.

2. Періодичний.

3. Самостійна робота. Звіт про самостійну роботу. Презентація.

4. Підсумковий контроль: екзамен

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Розподіл балів за формами контролю.

Наприклад:

- робота на семінарському занятті — 5 балів;
- усне опитування — 1-2; 3 усних опитування — до 6 балів;
- звіт про практичну роботу — 4 бали;
- підготовка та виступ з рефератом — 5-8;
- звіт про самостійну роботу — 2 бали.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: екзамен — від 60 до 90 балів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК ОСНОВНОЇ ТА ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Горвий В. М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс : монографія / В. Горвий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НВЦ НБУВ. 2010. 356 с.
2. Давидова І. О. Роль знання в процесі організації бібліотечної діяльності // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. праць. Вип. 53. Харків : ХДАК, 2018. С. 39-48.
3. Ільганаєва В. О. Соціальні комунікації : словник-довідник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 328 с.
4. Копанєва В. О. Наукова бібліотека: від е-каталогу до е-науки // Бібліотекознавство. Документознавство, Інформологія. 2016. № 3. С. 4–10.

5. Костенко Л. Й. Бібліотека суспільства знань: концептуальна модель // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2006. № 1. С.23–28.

6. Лобузїна К. В. Технології організації знаннєвих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності : монографія. Київ, 2012. 252 с.

7. Сенченко М., Гастинщиков В. Мозкові центри країн світу. Київ : ДП «Вид. дїм «Персонал», 2016. 278 с.

8. Сучасні концепції менеджменту: навч. посібник / за ред. Л. І. Федулової. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 536 с.

Додаткова література:

9. Асєєв Г. Концепція електронного сховища даних // Вісн. Кн. Палати. 2009. № 2. С. 28–30.

10. Давидова І.О., Біличенко О. База знань комунікаційних феноменів // Вісник Книжкової палати. 2022. № 12. С.18-20.

11. Писарєвська Т.А. Інформаційні системи і технології в управлінні трудовими ресурсами. Київ : КНЕУ, 2000. 251 с.

12. Ільганаєва В. О. Теоретико-методологічний синтез соціально-комунікаційного знання. Філософія спілкування: Філософія. Психологія. Соціальна комунікація. 2009. № 2. С. 96-101.

13. Cognitology of encyclopaedicity of the library and information activity. URL: https://www.researchgate.net/profile/Alexandra-Kumanova/publication/321586389_Niskata_na_Ariadna_Gloria_bibliospherae_prof_Aleksnadra_Kumanova_prof_Stoan_Dencev_d-r_Nikolaj_Vasilev/links/5a27da3b4585155dd4245131/Niskata-na-Ariadna-Gloria-bibliospherae-prof-Aleksnadra-Kumanova-prof-Stoan-Dencev-d-r-Nikolaj-Vasilev.pdf

14. Канигін Ю. М., Кушерець В. І. Біблія та майбутнє науки : орієнтири сучасних знань. Вид. 2-ге, доп. Київ : Товариство "Знання" України, 2009. 163 с.

15. Гриб В. І., Мельник Е. А. Соціально-когнітологічний аспект досліджень інформаційного суспільства. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/32136/%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

16. Мамченко С. Д., Антоненко В. М., Рогушина Ю. В. Сучасні інформаційні системи і технології: управління знаннями : навчальний посібник. Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2016. 212 с.

17. Studer, Rudi, V. Richard Benjamins, and Dieter Fensel. "Knowledge engineering: Principles and methods." *Data & knowledge engineering* 25.1-2 (1998): 161-197.

18. Paksi, Daniel, and Mihaly Heder. *Guide to Personal Knowledge: The Philosophy of Michael Polanyi: Tacit Knowledge, Emergence and the Fiduciary Program*. Vernon Press, 2022. 208 p.

19. Tartaro, Alessio. Review of *Guide to Personal Knowledge: The Philosophy of Michael Polanyi: Tacit Knowledge, Emergence and the Fiduciary Program*, by Daniel Paksi and Mihaly Heder. *The Review of Metaphysics*, vol. 76 no. 2, 2022, p. 358-361. Project MUSE, doi:10.1353/rvm.2022.0076.

20. Rust, Godfrey. "Metadata: the right approach, an integrated model for descriptive and rights metadata in e-commerce." (1998). URL: <http://www.dlib.org/dlib/july98/rust/07rust.html>.

21. Юзвішин І. Й. Інформаціологія або закономірності інформаційних процесів та технологій в мікро- та макросвітах Всесвіту / Пер. С. І. Зайцева, 4-е вид., випр. Луганськ. 1999. 203 с.

Інтернет-ресурси:

1. Харківська державна академія культури. URL: <http://с.ас.kharkov.ua>;

2. Національна бібліотека України В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>;

3. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. URL: <http://www.korolenko.kharkov.com>

4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого URL: <http://www.nplu.org>.

5. Законодавство України. URL: <https://rada.gov.ua/news/zak>

6. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>

7. Електронні підручники онлайн. URL: <http://chitalka.info/psy.html>.

8. БД Освіта.ua. URL: <http://osvita.ua/school/psychology>.

9. Мета – українська пошукова система. URL: <http://www.meta-ukraine.com>.

10. Пошукова система Google. URL: <http://www.google.com>.

11. Dublin Core Metadata Initiative (DCMI). URL: <http://dublincore.org>.

12. Core. URL: <https://core.ac.uk/>.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

База даних (БД) – сукупність даних, організованих за певними правилами, які передбачають загальні принципи опису, зберігання та маніпулювання даними, незалежно від прикладних програм. Є інформаційною моделлю предметної області.

Знання – форма існування і систематизації результатів пізнавальної діяльності

Інтелектуалізація праці – збільшення долі робочої сили, зайнятої обробкою інформації

Інформаційна продукція – матеріалізований результат інформаційної діяльності, який призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ та організацій.

Інформаційна послуга – здійснення в визначеній законом формі інформаційної діяльності по доведенню інформаційної продукції до користувача з метою задоволення їх інформаційних потреб.

Інформаційна технологія – сукупність методів і засобів (технічних, програмних, організаційних), що забезпечують збирання, накопичення, обробку, збереження, розповсюдження й надання інформації в будь-яких сферах людської діяльності.

Інформаційна економіка – виробнича система в поєднанні з сферою споживання, де інформація є провідною виробничою силою (засобом і предметом праці), а також основним продуктом виробництва і предметом споживання.

Інформація – відомості або дані, що об'єктивно відбивають оточуючий світ, окремі його елементи та взаємозв'язки між ними, становлять інтерес для індивідів і матеріалізовані у формі зручній для використання, передачі, збереження, обробки і розповсюдження, в т.ч. засобами автоматизації і комп'ютеризації.

Постіндустріальне (інформаційне) суспільство – соціально-економічна формація, в якій виробництво і споживання інформації складають основу економічної системи і соціальної структуризації суспільства.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ

Освітньо-наукова програма
«Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
Спеціальність 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
Галузь знань – 02 Культура та мистецтво
Третій (доктор філософії) рівень вищої освіти

Укладачі:

ДАВИДОВА Ірина Олександрівна

МАР'ІНА Олена Юріївна

Друкується в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку 27.01.2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 1,97. Обл.-вид. акр. 2,00. Тираж Зам. №

ХДАК, 61057, Харків-57, Бурсацкий узвіз,4

Н

а

д

р